Герберт Д. УЕЛЛС

ЗІРКА

У перший день нового року три обсерваторії водночас оголосили, що Нептун почав рухатися неправильно. Звичайно, астрономи не могли розраховувати, що така звістка зацікавить світ, більша частина населення якого про існування Нептуна і не підозрівала. Так само і пізніша поява віддаленої світлової точки поблизу цієї планети не викликала хвилювання поза астрономічними колами. Але вчені ще перед тим, як виявилося, що нове небесне тіло швидко збільшується, вважали цей факт досить значним.

Дивний небесний подорожній, величезна брила матерії, густа, важка, несподівано виринула із чорної таємничості в залиту сонячним світлом область. Незабаром її можна було розпізнати у трубу у ви-. гляді світлої точки, а ще через короткий час нове небесне тіло влов-; лював уже театральний бінокль.

На третій день нового року читачі газет уперше збагнули важливість незвичайного небесного явища. "Зіткнення планет" — під такий заголовком написала статтю одна з лондонських газет, повідомляючи, що нова планета найімовірніше зіткнеться з Нептуном. Інші періодичні видання підхопили страшну звістку і широко обговорювали цю тему. Тому 3 січня в більшості столиць світу панувало непевне очікування; чекали якогось неминучого явища на небі. Тисячі очей поверталися до неба, але бачили там лише знайомі зірки у колишньому знайомому розміщенні.

Так тривало в Лондоні до зорі. Був зимовий світанок; повільно, ніби просочуючись, зростав день. Позіхаючі полісмени широко розплющили очі; клопітні натовпи на ринках зупинилися вражені; робітники, що йшли на заводи, візники газетних фургонів, міські й сільські сторожі,

землероби, що йшли на поля, моряки на морі, що чекали зорі, — всі завмерли, коли величезна біла зірка раптом засяяла на західному небі. Вона була яскравіша від усіх світил нашого неба, світліша від Вечірньої зірки в її найблискучішу пору. Через годину після настання повного світанку вона все ще горіла.

Сотня обсерваторій стримано хвилювалася. Коли два віддалених небесних тіла зблизилися, збудження астрономів трохи не примусило їх кричати; сновигаючи туди й сюди, вони хапали фотографічні апарати, спектроскопи, інші прилади, щоб увічнити небачене видовище — руйнування світу. І справді: загинув світ; планета, сестра Землі, але набагато більша, раптом спалахнула, — щоб умерти вогняною смертю. На Нептун наштовхнулося незнане небесне тіло, завдало йому удару і жар зіткнення перетворив дві тверді величезні кулі в дивовижну масу палаючої матерії.

Коли зірка знову засяяла над Європою, на цьому материку всюди зібрався натовп спостерігачів; вони тулилися на гірських укосах, на дахах будинків, на відкритих площинках і рівнинах. Усі дивилися на схід, спостерігаючи сходження дивної нової зірки. Вона піднімалася, і, бачачи нове небесне тіло, люди, що спостерігали його ще напередодні, мимоволі говорили: "Зірка стала більшою. Світлішою. Яскравішою". На вежах же темних обсерваторій спостерігачі, затримуючи подих, шепотіли один одному: "Вона ближче. Ближче".

Телеграф підхоплював ці слова, вони вібрували по телефонних проводах, і в тисячі міст похмурі газетні складачі перебирали друковані листки: "Ближче!" Люди раптом починали усвідомлювати страшне значення слів: "Вона ближче".

День минув подібно до інших; у темні морозні години на н;бі знову зійшла дивна біла зірка; тепер вона сяяла з такою силою, що місяць висів на небі, наче власна бліда примара.

В цю ніч біла зірка піднялася пізніше; сліпуче проміння мандрівниці перетворило небо, в голубу блакить, і в міру її сходження зірки ховалися одна за одною; померкли всі, крім Юпітера, Альдебарана, Сіріуса.

Ніхто не спав; у містах, на вулицях і в будинках горіли вогні; верфі були освітлені; по всіх шляхах у гори цілу ніч ішов натовп народу. У морях поблизу цивілізованих країн судна з пихкаючими машинами або з надутими парусами були повні людей, які дивилися в море і на північ. Телеграф скрізь розніс пересторогу астрономів, перекладену на сотню мов. Нова планета і Нептун, що злилися у вогняних обіймах, неслися до Сонця, і їх рух дедалі прискорювався. Поблизу їх шляху обертався Юпітер із своїми місяцями. З кожною миттю притягання між полум'яною зіркою і найбільшою з планет посилювалося. А результат? Юпітер неминуче повинен був змінити свою орбіту, а палаюча зірка, відхилена його притяганням від польоту до Сонця, мала описати криву і, може зіткнутися із Землею, в усякому разі пройти дуже близько від неї. "Виникнуть землетруси, вулканічні виверження, циклони, поводі і підвищення температури до незнаної ще межі".

І у висоті, ніби підтримуючи це передбачення, сяяла зірка загибелі, що насувалася. В цю ніч багато людей дивилося на неї до різі в очах; їм здавалося, ніби вона явно наближається.

Коли спостерігачі в європейських країнах знову побачили схід зірки, вона помітно виросла; кожної години ставала вона більшою, блищала яскравіше; ніч перетворилася на день. У наступну ніч перш ніж зайшла для англійських очей, вона досягла третини місяця.

Коли зірка піднялася над Америкою, вона досягла майже величини Місяця, горіла сліпучим білим світлом. Її проміння було гаряче; дихання жаркого вітру починалося разом з її сходом і дедалі посилювалось. Сніг і лід на горах перетворювались у воду: .гірські річки переповнилися і, каламутні, скажено неслися, захоплюючи із собою дерева, трупи тварин і людей. Нарешті, річки вийшли з берегів і їх струмини потекли їлідом за населенням долин, що тікало.

Протягом ночі спека стала такою сильною, що, коли зійшло Сонце., здавалося, ніби на Землю спустилася тінь. Почалися землетруси; вони посилювалися, рухаючись по Америці від північного полярного кола до мису Горн. Укоси гір зсувалися; розкривалися ущелини; будинки й огорожі розсипалися уламками.

Так пройшла зірка над Тихим океаном; за нею котилася припливна хвиля, яка дедалі підвищувалася, піниста й могутня; вона затоплювала один острів за одним, переливалася через них, змиваючи людей.

Нарешті, величезна, бистра й жахлива хвиля з голодним ревом ринула на береги Азії і полилася в середину материка через рівнину Китаю.

Зірка, тепер гарячіша й яскравіша, ніж Сонце в усій його силі, безжалісно палила величезну, густо населену країну, міста й села з їх пагодами і деревами. Але незабаром цьому настав край; почувся гуркіт поводі, низький, зростаючий. Мільйони людей у цю ніч пережили втечу невідомо куди, важкість затерплих від спеки ніг і рук, важке, утруднене дихання, погоню водяної стіни, невблаганної, білої, бистрої...

Біле світло заливало Китай; але над Японією, Явою і над усіма островами східної Азії велика зірка висіла у вигляді тьмяно-червоної кулі, бо пара й попіл вогнедишних гір піднімалися, наче вітаючи її появу.

Коли вона повисла над Індією, вся рівнина від гирла Інду до дельти Гангу являла собою пустелю блискучої води, з якої височіли храми і двори, горбки і гори, почорнілі від численної кількості людей. Кожний мінарет був укритий народом. Спека і жах позбавляли людей сил, і вони падали в каламутні води.

Але зірка пішла, і люди гнані голодом зібравши мужність, крадькома пробиралися до своїх зруйнованих міст, ішли назад до промоклих полів. Врятовані від бур, зламані і розхитані кораблі обережне рухалися між

новими мілинами. Коли минув період бур і злив, люди помітцли, що клімат скрізь став тепліший, ніж раніше, Сонце більше, а Місяць зменшився до третини своєї попередньої величини: між його народженнями тепер проходило сорок днів.

Історія наша не говорить про дивні зміни, що сталися з Ісландією, Гренландією і берегами Баффінової затоки, зміни такі значні, що моряки, які з'явилися туди, знайшли їх повними зелені і краси і ледве повірили своїм очам; не говорить вона також про рух людства на північ і на південь, у напрямах до полюсів завдяки тому, що на Землі стало жаркіше. Історія наша займається тільки появою і зникненням зірки.

Астрономи-марсіани (тому що на Марсі є астрономи, хоч і не схожі вони на людей), зрозуміло, глибоко зацікавилися подією. Зрозуміло також, що вони на все дивилися із своєї точки зору.

"Беручи до уваги масу тіла, кинутого через нашу систему на Сонце, — писав один із них, — дивно, як мало потерпіла Земля, мимо якої воно так близько пройшло. Усі звичайні для нас континентальні прикмети і моря Землі лишились у попередньому вигляді, різницю становить тільки значне зменшення білої безколірності (очевидно, — замерзлої води) коло обох полюсів".

Це показує, що найбільша з людських катастроф може здаватися незначною, коли на неї дивляться з віддалі десятків мільйонів кілометрів.

© ПЕРЕЛЬМАН Я. І. Цікава астрономія. — Київ — Львів: Державне учбово-педагогічне видавництво "Радянська школа", 1949. — 244 с. — С. 155-158.